

MĚSTSKÝ MOBILIÁŘ Z BETONU TOWN STREET FURNITURE MADE OF CONCRETE

DAVID KARÁSEK

Na příkladu tvorby katalánské společnosti je ukázáno, jak zajímavě může beton působit na relativně drobných prvcích městského parteru. Těžkopádný a hrubý konstrukční materiál velkých staveb se stává v rukou designérů a architektů jemným a elegantním a nabízí možnost téměř svobodného tvarování.

The example of the Catalanian society shows how interestingly concrete may contribute to relatively small components of a city parterre. The heavy

and coarse structural material of large constructions becomes refined and elegant in the hands of designers and architects, and offers opportunities for almost free shaping.

Beton obvykle vnímáme jako materiál, který snad nejlépe vyjadřuje lidskou schopnost překračovat hranice, jež byly po staletí považovány za nepřekročitelné. Tak dnes pomocí betonu spojujeme protilehlé mořské břehy, přeskakujeme hluboká údolí a zastavujeme dravé řeky.

Obří měřítka, technické parametry, nad nimiž se i dnes tají dech. Stavby krásné a zároveň zcela užité. Na druhé straně betonové polopouště sídlišť, nad kterými srdce neplesá, rozum však napovídá, že materiál vinen není.

Beton se dá ale uchopit i jinak, dalo by se říct v malém. A ukázat, že do hry vstupuje i na poli designu. Když se nad tímto zdánlivě hrubým materiálem designér zamyslí, nejprve ho asi zaujme možnost téměř svobodného tvarování a snadných přechodů od tvarů diktovaných geometrií až do říše organické. Zatouží takřka

Obr. 1 Sít, nadpřirozeně působící betonové valouny, sídlo Krajského úřadu v Hradci Králové

Fig. 1 Sít, supernaturally impressive boulders made of concrete, the seat of the Regional Office in Hradec Králové

2

Obr. 3 Sócrates, minimalistické kostky a kvádry dokonalých proporcí

Fig. 3 Sócrates, minimalist cubes and blocks of perfect dimensions

3

Obr. 2 Modular, měkce profilované lavičky připomínající velký obrubník

Fig. 2 Modular, softly shaped benches reminiscent of a large curb

4

Obr. 4 Nigra, světově proslulé, jakoby zapichnuté židle

Fig. 4 Nigra, world-famous chairs as if dug in the ground

5

6

7

Obr. 7 Xurret, hadovitý systém s žilnatou strukturou
Fig. 7 Xurret, a snake-like system with a veined structure

Obr. 10 Iruňa, čistě tvarované kužely pouličního osvětlení
Fig. 10 Iruňa, clearly shaped cones of street lighting

Obr. 9 Llum, pouliční lampy, kde světlo přichází podle legendy přímo z pekla
Fig. 9 Llum, street lamps where light comes right from hell according to a legend

9

Obr. 5 Boomerang, nové „digitální“ trojnožky

Fig. 5 Boomerang, new „digital“ tripods

Obr. 6 Lungo Mare, létající koberce pro slastnou siestu celé skupiny lidí

Fig. 6 Lungo Mare, flying carpet for delightful relaxation of an entire group of people

8

Obr. 8 Naguisa, inspirovaná mořskou pěnou, od japonského architekta Toya Ita
Fig. 8 Naguisa, inspired by sea froth by Japanese architect Toy It

10

Obr. 11 Murllum, jednoduché panely s rastrovými kulatými otvory vyplněnými masivním zezadu prosvíceným sklem
Fig. 11 Murllum, simple panels with a raster of circular holes filled with massive glass transilluminated from behind

Obr. 12 Slope, odpočinková sestava
Fig. 12 Slope, a relaxation set

postaru modelovat a v myslí už vyrůstá výrobek jako socha.

Takový přístup ukazuje společnost Escofet. Před více než sto lety v Barceloně založená a stále rodinou zakladatelů vlastněná firma se zaměřuje především na výrobky z betonu a umělého kamene. Začínali jako výrobce betonových dlažeb a od počátku úzce spolupracovali s významnými katalánskými architekty a designéry. Ostatně dlažební tvárnice Antonia Gaudího můžete v katalogu najít dodnes. V závěru sedmdesátých let se vedení společnosti rozhodlo uplatnit hluboké zkušenosti s vývojem betonových výrobků i na jiném poli a od roku 1979 nabízí městský mobiliář a to, jak jinak, především z broušeného betonu. Ve Středomoří je tradice kamenných prvků v uličním prostředí bohatá a betonový městský mobiliář je jejich moderní alternativou. Společnost vsadila od počátku na koncepční spolupráci s architekty a designéry, což produkci výrazně odlišilo od zbytku pelotonu a dostalo do světa. Dnes můžeme otestovat instalované lavičky, odpadkové koše či obrubníky např. v Anglii, Francii nebo v Německu, na Floridě, Blízkém východě či v Japonsku.

Výrobní program je široký a dokonale ukazuje, jak může být těžkopádný a hrubý konstrukční materiál velkých staveb najednou jemný a elegantní. Co na tom, že lavička váží půl tuny, když je pak na náměstí tak krásná... I my v Česku můžeme obdivovat první instalované kusy. V Hradci Králové se v rámci projektu přestavby bývalého pivovaru v no-

vé sídlo krajského úřadu uplatnily umělé betonové valouny laviček Sit v temně černé barvě (obr. 1). Další projekty se připravují.

Katalánský design v betonu umí být rozmanitý, nekonečné pásy měkce profilovaných laviček připomínajících velký obrubník (obr. 2), minimalistické kostky a kvádry dokonalých proporcí (obr. 3), světově proslulé, jakoby zapíchnuté židle (obr. 4), nadpřirozeně působící betonové valouny nebo nové, „digitální“ trojnožky (obr. 5). Designéři se však nenechávají svázat rozměry běžných prvků městského mobiliáře. „Létající koberce“ pro slastnou siestu celé skupiny lidí o rozměru 4 x 2 m už jsou oprávněně nazývány krajinnými prvky. Jsou to sochy, které mají schopnost ovládnout celý park či náměstí (obr. 6). K nim se nově řadí i hadovitý systém s žilnatou strukturou (obr. 7) nebo mořskou pěnou inspirovaný od japonského architekta Toya Ita (obr. 8). Hravost a fantazie, doplněné středomořským citem pro proporce a smyslem pro detail, jsou v nich na hony vzdálené typické betonové nudě a těžkopádnosti.

Tento přístup se ale neobjevuje jen u klasických prvků městského mobiliáře, jako jsou lavičky či odpadkové koše. Materiál, který je po desetiletí posouván k dokonalosti, je používán i jinde, např. na neobvyklých pouličních lampách (obr. 9) nebo na čistě tvarovaných světelných kuželech (obr. 10). Stranou nezůstávají ani další prvky, různé obrubníky, prefabrikáty ke stromovým mísám, zábradlí nebo plotové dílce (obr. 11). Jednoduché pane-

ly s rastrovými kulatými otvory vyplněnými masivním, zezadu prosvíceným sklem přinášejí neopakovatelný efekt. Opravdu neobyčejný-obyčejný plot.

Některé projekty vyžadují specifický přístup a je potřeba připravit prvky na míru, kdy vývojoví inženýři firmy úzce spolupracují s architektem na řešeních, která jsou často podstatnou částí celku. Tak vzniklo např. prefabrikované zábradlí oficiálního přístavu Copa America ve Valencii nebo speciální sezení pro Nouvelou Torre Agbar v Barceloně.

Na příkladu tvorby katalánské společnosti jsem chtěl ukázat, jak zajímavě může beton působit na relativně drobných prvcích městského parteru, jak dokáže být rozmanitý, vycházející z historie avšak zcela současný. A rozšířit naše povědomí o jednom běžném materiálu.

fotografie použity z archivu společnosti ESCOFET 1886, S. A.

Mgr. David Karásek
mmcité, a. s.

Třída T. Bati 4342, 760 01 Zlín
tel.: 577 001 396, 577 216 64
fax: 577 001 395
e-mail: obchod@mmcite.cz
www.mmcite.cz